

I. N. D.

RHETOR MUSICUS,

Seu

SPECIMEN ACADEMICUM,

De vi & usu *MUSICÆ*

In *RHETORICA,*

Favente Amplissimo, Celeberrimoq; Ord. Philos.

In inclusâ Reg. Acad. Aboënsi,

SUB

AUSPICIIS

CHRISTIERN ALANDRI,

Eloqv. Rom. Professoris, Præceptoris mei
honoratissimi.

ERUDITIS,

Publicè ventilandum,

Die 18 Aprilis Anno CHRISTI 1703 In Audit. Maximo,

Modestè exhibitum

â

SAMUELE PREUTZ,

Exc. Jo. Wal.

Gu. Jonas Mendanier

In
DEUM, & REGEM,
Fidelissimo VIRO,
EPISCOPO, & PRO. CANCELLARIO
Aboënsi,

DN. PATRI, *Reverendissimo & Magnificentissimo,*

Doct. JOHANNI
GEZELIO,

DOMINO, PATRONO, ac PROMOTORI
meo Maxumo.

S:Æ R:Æ M:TIS

Fido Viro,
ET COMMISSARIO STATUS,
Nobilissimo Domino,

GEORGIO *Balrave*

Patrono Optumo.

S:Æ R:Æ M:TIS

Fido VIRO,

Generosissimo ac Nobilissimo

DOMINO,

DN. S V E N O N I

Sveonmarck/

Summi Regii Fennorum DICASTERII VICE-PRÆSIDI EX-
cellentissimo. DOMINO meo Benignissimo.

INGLYÆ CURIÆ Aboënsis

CONSULI,

Amplissimo & Spectatissimo,

DN. ANDREÆ **A**brtz/

Patruo suo Carissimo.

Ignoscite DOMINI,
inter spem & metum hæsitanti
mihi; Ignoscite inquam, quod
in humilissimæ venerationis do-
cumentum, pagellas hæc NO-
MINIBUS VESTRIS dicare
audeam. Tremat mea Musa, siletque, quoties
cultum, quem dignitatibus meritisq; VESTRIS
debeo, ruminor; Quoties favorem inclutum, be-
neficiaque, maxime à TE, REVERENDISSI-
ME DOMINE, in me & alios innumeros, cu-
mulata perpendo, adeo ut jure meritoque felices
nos

nos dicam, quod ex providentia **SUMMI**
GUBERNATORIS, TE EPISCOPUM
& **PRO-CANCELLARIUM** nacti simus, cujus
summa merita, quemadmodum non modò extol-
luntur ab omnibus harum Regionum, sed etiam
celebrantur ab exteris, ita devotâ animi reve-
rentiâ agnoscimus singularem amorem, quo Li-
teras Literatosque prosequeris; ut **TE PATRO-**
NUM sicut autoritate pollentem, sic voluntate
propensum, & accepisse gaudeat, & quam diu-
tissimè habere optet hæc *Academia* nostra
Aboensis. Ast, **DOMINI!** merita **VESTRA**, cum
in omnem Rempublicam, tum memet, quæ
ad tantum numerum surrexere, ut animum
quamvis gratum & promptum inveniant, impo-
tentem tamen relinquunt, ingentes quidem ex-
postulant laudes, & non modo laudes, sed &
præmia, *Vah!* quid remunerem? cum omnia mea,
meque adeò ipsum **VOBIS** debeam, etiam hoc,
quicquid est munusculi à me, haud immeritò
VOBIS debere me ingenuè fateor. Singularem
po-

porrò nomine TIBI, GENEROSISSIME DOMINE VICE - PRÆSES, utpotè super vastam eruditionem omnigenam, sic *Musica* etiam ad modum subtilissimum claro, ut vix sit alius ejus magis artis magister. Mirari ergo definite DOMINI, quod dubitationibus rejectis, eadem à VOBIS implorare ausus sim, quò illorum, non minus in beatum Patrem meum, quam dilectissimam Matrem, adhuc in vivis existentem, à TE potissimum, NOBILISSIME DOMINE COMMISSARIE STATUS, prosectorum, participem me & posthàc fieri sinatis. VESTRA erga me merita, nulla unquam dies, nulla temporum vetustas, nec casus ullus, neque fortuna, oblivione delebit. Supplex igitur offero, exilem hunc sterilis Juventæ fructum, vileque munus, in perpetuam, & nunquam intermorituram beneficiorum in me collatorum memoriam; felix munus, si in propensas manus venerit; felicissimus ego, si gratum munus. VOS DOMINI, non munere hoc,
fer

sed majori & meliori digni. Proinde, ut quantum velim, non præstem, admittite jam, quantum potuerim, majora meriti, & sic, ut majora præstem; Accipite ergo eum in VESTRA clientelâ, qui se non solum, pro VESTRA VESTRORUMQUE salute indefessas preces ad OMNIPOTENTEM fundere velle profitetur, sed & post cineres, si fata tulerint, NOMINA VESTRA celebrabit. Interim seruet VOS longum DEUS, VESTRIS, mihi, aliisque,

Vovet, & Vovebit, dum Vixerit,

REVERENDISS: TUÆ PATERNITATIS,
Et
INCLUTORUM VESTR: NOMINUM

Devotissimus Clientulus

S: P: 12

In
FACUNDIÆ MUSICESQUE CONIUGIUM,
Eleganti Dissertatione
adumbratum,
ab

Utriusque Artis scientissimo, Humanissimo

DN. SAMUELE PREUTZ,

*Hræcii quondam fuit hæc sapientia vatis,
Hæc quoque Dircai, jungere verba modis,
His movet ille ornos, studiosque ferasq; refrenat.*

Alter Cadmeum vindicat arce forum.

Hanc morem ex illo desuetum tempore desles,

Et renovatum iri Calliopa negat.

At qui grande vales quantum linguæque modisque,

PREUTZI, morentem spes revocare jubet:

Mercedemque feret, quam tu miraberis olim,

Cum frontem lambet laurus amica suam.

*Amicâ sed festinâ manu
scribeb.*

TORST; RUDEEN.

Ad
Juvenem, literis & moribus μουσικώτατος,

IN

RHETORE MUSICO
disputantem,

DN. SAMUELEM PREUTZ,

Popularem meum integerrimum.

Ἐρπιάδης κῦδος φέρε καὶ μέγ' ὄνειρε ἀοιδῆς
λυδίδακτος ἔων ᾧ μὲν εἰς ἐν φρεσὶν οἶμας
Πανπίας ἐνέφυσεν, ἴσικα δὲ οἷ τῶν θεαίδων,
τῆτω γὰρ Ὀδυσσεύς, δῶ ζῶν καὶ γέ χοιωθεῖς,
τοῖς μνηστῆσιν οἱ μὲν λυγρὸν πημον ἐπέσπον,
ἀλλὰ γέ περπιάδης γοῆ' ἐλύσκαζε κῆρα μέλαιναν,
καὶ φόρμιγγ' μὲν τῆτω ἐρύσσειε καὶ ἐσώωσεν,
ταῦτα περπιάδης ἀλλ' περψιχόρη μάλ' ἀγλαῖα
καὶ ἑτέροι Μῶσαι καὶ Φοῖβω πᾶς ἀτάλαντος,
τὴν αὐδὴν, ἔπειτα ὡς πρὸς ἀρμίγγρα μελίζων,
ὅς σὺ διογενὲς ΠΡΕΥΤΖ δέλω σῆ ἐνὶ φρεσίν,
τῶν τέχνης αἰεὶ καὶ πύττιον ἔσπεται κῦδος.

CHRISTIERN ALANDER.

Ad Virum - Juvenem,

Politissimum, & humanioris doctrinae
Scientissimum,

DN. SAMUELEM PREUTZ.

Amicum sincerum, & dilectis-
simum.

*Acra Novem, vobis facit en solennia Musa,
PRYTZIUS ingenui cernite scripta Viri.
Tu simul ut junctis concordent carmina verbis,
Qui facis, hic adsis, Delphice noster amor.
Ille tuae interpres SAMUEL Castissimus artis,
En laudes loquitur, Rex patarae tuas,
Nec minus hic Citharam pulsare est doctus acutè,
Quam suade dulci callidus ore loqui.
Thrèncium spectes hic Rhetora laude vehendum,
Hunc una ex trinis ter soror alma Colit.
Doctos hinc meritò pergas ornare capillos
Daphnide, quam flammis fecit Apollo tuas
Sic canet assiduò laudes tibi gratus alumnus
Et tanget tremulam sedulus usque chelyn.*

Gratulabundus scripsit

S: Tigerstedt.

I. N. S. S. T.

CAPUT PRIMUM.

Natales vocum seu originem
indicans.

MOMENTUM PRIMUM.

Præsentatur o mi-

*hi Rhetorem Musicum, seu Musica
vim & usum in Rhetoricâ ,
statim vocum genuina signifi-
catio , sollicitudinem ingerit.
Constat autem Rhetorem appel-
lationem suam sortiri, ab artis
officio , vel â dicendo , quod*

Græcis est in Infinitivo, ῥητορ, undè benè dicendi
peritia Rhetoricè dicitur. At non planè tamen con-
venit inter omnes, quæ illa vox sit, â quâ, tanquam
fonte, Rhetoris vocabulum derivetur. Græcus qui-
dam Scholiastes, duplex erymon adducit his verbis:

A

ρητορ

ῥητορικὴ δὲ εἴρηται, ἢ τοι δὸτὸ ῥ ρυθὸν λέγειν. ἢ δὸτὸ ῥ
 συνηγορεῖν τῷ νόμῳ. ῥήτραν γὰρ τὸν νόμον Φασὶν οἱ δωριεῖς.
 Putavit enim is interpres, huic arti nomen esse im-
 positum, vel à Dorico vocabulo ῥήτρα, i. e. *Lex*, quia
 legibus patrocinetur, Dorientes enim *legem* vocant
 sic, sane & Lycurgus leges suas sic vocabat, ut in
 ejus vitâ docet Plutarchus. Item in Apophtegmatis
 laconicis. Vel quæ passiva ac vulgaris magis opinio
 est, à ῥέω, i. e. *fluo*, quia ejus artis beneficio & mu-
 nere, fluminis instar procurrat oratio. Huic rei
 firmandæ facere videtur Homericum illud de Nestore
 Iliad: Α. τῆ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέει ἀυδῆ:
cujus à lingua melle dulcior fluebat oratio. Et Tullius.
 l. 2. Acad. quæst: scripsit, Aristotelem fundere aure-
 um orationis flumen. Alii dictum volunt ab εἶρω,
 i. e. *dico*, quia docet bene dicere, Sed Etymologia
 hæc minus est vera. Nam εἶρω quidem, quia Præ-
 terito destituitur, mutuari illud cogitur ab ἔρω,
 undè ἐρήτωρ non ῥήτωρ αναλόγως diceretur. Verum
 tamen à ῥέω, quod *fluo* significat, foret ῥεύτωρ, &
 ῥεύτωρικὴ, quod verbalia ostendunt: ut sunt ῥεῦμα, hu-
 mor affluens, ῥεῦσις, fluendi actus, ῥευσός, fluidus,
 Quare planissimum est omninò à ῥέω vel dico ve-
 nisse. non illo integro, de quo ante vidimus, sed
 alio κατ' ἀφάσεις posito, pro ἐρέω, à quo itidem
 ῥῆμα, ῥῆσος ῥήτις aliaque; Certè hæc Etymologia
 propria voce exprimit naturam Rhetorices, quia
 est ἐπιστήμη ῥ εὐλόγειν, scientia bene dicendi, ut eam
 de.

definiunt Stoici apud Laërtium in Zenone, & sunt ab hoc *ῥέω, ῥήτωρ, ῥητωρικός, ῥητωρική*: à quo Syris ars hæc vocatur *Ῥητορική* *Rhetara*. Notamus præterea discrimen illud, quod vulgo faciunt inter *Rhetorem* & *oratore*: Quamvis enim promiscuè sumantur, interim tamen differunt propriè loquendo, *objecto* & *effectis*. Et est *orator*, qui in judiciis & concionibus causas agit, & accommodatè ad persuadendum potest dicere. *Rhetor* vero, qui bene dicendi præcepta tradit, collectim dicam: *Rhetor* in theoriâ; *Orator* in praxi semper ferè versatur.

MOMENTUM SECUNDUM.

Aterum vero tituli vocabulum *Musices*, quod attinget, *Musicum* dicitur, quicquid à *Musis* nomen habet. Hinc Horatius *solers lyre musa* dicit. Et Phornutus *καλεῖται ἡ μῦσαι ἀπὸ τῆς μεΐαξ, ὅ ἐστι ζήτησεως*, i. e. *appellatur musa ab inquisitione*, hæc enim artes, quæ p̄r musas significantur, peperit. Sunt etiam qui à convenientia, seu nexu *Disciplinarum* & *Encyclopædia*, ut dixere veteres, musas quasi *ὁμοιῶσας* dictas volunt, & multi alii, qui variè de hujus significatione iudicia tulerunt, quorum nec nos piget. Verum tamen (ut apertius loquar) putamus nos *Musicam*, ipsasque *Musas* provenire *hebræa* voce *מוסר* *Musar*, seu *Mosar*, quæ disciplinam denotat, unde *Doricè* *μῦσα*, pro qua *μῦσα*, *Musarum* enim nomine, omnes artes liberales continentur

tur, præcipuè tamen Poësin & Musicam designarunt. His quippe artibus, pueri omnium primò & adolescentes imbuebantur, fuerunt enim apud Thespientes, Musarum ludi, qui Mutea dicti sunt: in quibus proponebantur cantilenarum & harmoniæ præmia victoribus. Has Musas Deas fuisse, sacrorum conviviorum, quæ fiebant per lustrationes, & solennitatum, & omnis lætitiæ præsides, significabat Orpheus ita in hymnis:

αἱ τελευτὰς θνητοῖς ἀνεδείξατε
 μουσοπλεύτοις

*Ritè viris quo ostendistis convivio
 sacra,*

Has itaque; Musas, non harmoniæ solum Musicæ rationem, habere arbitrati sunt antiqui, sed etiam componendorum morum, temperandorumque; animorum in immoderatis perturbationibus. Nam qui Musicæ & Poeticæ facultatis studiosus sit, is fermè libidinosus & inurbanus non esse solet, cum omnia vitia, otium & inscientiam, non verò disciplinarum studia comitentur. Inde accidit, ut Musicam divinam scientiam crediderit Pythag: cujus ope, possent animi mortalium ab impuris cupiditatibus refrænari, & mores componi, resque humanæ à mente divinâ, & cælestibus corporibus gubernari, atque planè omnis in quâvis facultate præstantia, cælitus demitti.

MOMENTUM TERTIUM,

Propius aere erit perpendere, *Musicam* & artem *Comicam* notare, ut in illo Terentii Prolog: Phorm: *In medio omnibus palmam esse positam, qui artem tractant Musicam; periphrastikos* dictum, pro fabulas & *Comœdias* conscribere. Item in Heaut: *Repente ad studium hunc se applicuisse musicum.* Nec aliter Apulejus inquit: *audi tu, quid homini magnificentius potuit evenire? per quam prudentiam sapientiamque disceret, numerosque orationis metiretur, ac modos faceret; fieretque totus ipse modulatus & musicus:* Censuerunt enim ex majoribus nonnulli, nihil omnino posse fieri rectè, quod *Musicæ* rationi, non aliquâ parte conveniret, nihilque tantopere in moribus valere hominum informandis, quam numerorum concinnitatem, & vocum fidiumque harmoniam, ad quarum modulationem, omnes, & animi & corporis motiones, componerentur. Denique prisci *Musicam*, humanitatem *Literarum* dixerunt, Teste Budæo: quâ ingenuos hominum docebant otium & ignaviam contemnere, animumque recreare.

CAP.

CAPUT SECUNDUM.

Effectum Musices & concen-
tus harmonici vim per-
stringens.

MOMENTUM PRIMUM.

De Musicæ vi, quid Hi-
storiarum monumenta perhibent, sin-
gulatim recensere, nec volo, nec pos-
sum, singula autem omittere, prout haut possum,
itâ nec Debeo; hæc itaqve accipe, quæ Pythagoræ
Discipulis, Damoni, Asclepiadi, & Itmenia tribuunt: quorum *hunc* vi suæ Musicæ, Itchiadis dolo-
res Sanasse ajunt, *illam* ferventis vulgi leditiones,
crebro cantu compescuisse. *Istum* ebrios atque
petulantes, ad temperantiam, modulo graviori re-
duxisse. A Græcis sancitum fuisse, ut animorum
atque corporum morbi, ad modulos lyræ curaren-
tur, testis est Martianus; ejusque rei documentum
præstitisse Thaletem Cretensem memorat, dum ci-
tharæ suavitate fugarit pestilentiam; mitto Terpan-
drum & Arionem, qui Lesbios, â gravibus morbis,
cantu

cantu liberaſſe dicuntur. Hierophilum Muſicis numeris ægrorum venas penſiculantem, Xenocratem Lymphaticos à dementiâ, modulis carminum vindicantem, & alios, qui tantam Muſicæ vim adferibunt, ut etiam furdis auditum reddidiſſe viſi ſint, undè præcinere quoque ſolitos legimus, qui ægris remedia præſtarent. Plura de morbis non addo. Sed nec minorem ſe obſervariſſe harmoniæ vim in Republ: ſcribit Ariſt: l: 7. & 8. Polit: ; etenim cum mirari omnes haberent, quàm obrem ſoli, de omnibus Arcadibus Cynethenſes, tam feroces ac barbari eſſent, primus omnium Polybius, propter deſertum Muſicæ ſtadium, id illis accidiſſe animadvertit, cum ſanctiſſimis majorum legibus accuratè caveretur, ut omnes Cives ad annum uſque trigeſimum, in id ſtudiſſe diligenter incumbere, quâ quidem ratione, primi legum lares, ſapienter Arcadiæ populos, naturâ feroces ac barbaros, ut qui montes incolebant, ad humaniorem & mitiorem vitæ cultum pertraxerunt; Bodin: l. 4. de Republ. c. 2. hinc Orpheo & Amphioni, id tributum legimus à Poëtis, quod ſvaviſonæ teſtudinis concentu, fera hominum corda mitigarint, agreſtes mores expolierint, & diſperſos vagosque mortales, in cœtum unum congregarint. De illo nimirum Orpheo, quem etiam Virgil: ornat, *mulcente tigres, & ſiente carmine quereus*: Horat: ita canit:

*Sylvestres homines Sacer interpretsque deorum
 Cedibus & victu fædo deterruit Orpheus:
 Dicitur ob hoc lenire tigres, rapidosque leones;
 Dicitur & Amphion, Thebana Conditor arcis,
 Saxa movere sono testudinis, & prece blanda,
 Ducere quo vellet. - - - - -*

Non quod hic, vel ille, flumina cantu stiterit, animalia ratione carentia, vel ipsa etiam Saxa lyra attraxerit, sed quod affatus suavitate, homines rupium incolas, & incultis moribus agrestes, & gentes sine rationis cultu barbaras, vel saxorum instar immobiles, cantu, ad sensum voluptatis, & ad obsequii Civilis pellexerint disciplinam: ut non inconvenienter hoc loco, ad Musices vim & potestatem accommodari possit, quod de humanorum artium disciplinâ, Ovidius, tanquam ex tripode edidit: *Emollit mores, nec sinit esse feros.* Hinc est, quod Diogenes Cynicus, carpere solebat Musicos, qui cum lyrae chordas congruenter temperarent, animi tamē mores inconcinnos habebant. Similique mordacitate Isidorus Cynicus, Neronem transeuntem, in publico clara voce corripuit, quod nauplii mala benè cantitaret, sua malè disposeret, quia nulum in vitæ tenore, temperamentum adhibuit. Fuit enim Nero, fidibus ad insaniam usque oblectatus,

& in theatris musicâ decertavit, non sine majestatis imperatorix dedecore & ignominia, unde & nummos lyræ notâ percussit, & statuas sibi citharæ dico habitu posuit. Pier: in Hieroglyph. utque adeò vero, omnis habitus animi, harmonico contentu gubernatur, ut & ad bellum progressui, iterumque receptui canatur, cantu & excitante, & sedante virtutem. Et quod mirere, magis Lacedæmonii etiam ad lyram citharæque Sonum quam prætorum dictionem acies instruebant, ad eamque modulationem, pugnam solebant inire; Achillem certè inter arma pulsasse lyram ferunt manibus Hectorem occisuris, & Alex: Mag: Artigenide tibicine modulante, usque adeò exarsisse dicitur, ut concussis armis, proripiens se è mediis epulis, manus in astantes intenderet, illectus sono bellico, verum esse ostendens illud Laconicum: *Urget enim ferrum, fessè fidibus canere.* Idem brevi post, molliori sono, & mitiori cithararum ictu, ab armis ad epulas revocatus, non leviozem cantus Musici vim comprobat.

MOMENTUM SECUNDUM,

Hicce positis, dispicere animus est, num reverà effectus illos Musica antiquorum obtinuerit, an verò fabulosum censerì omne illud debeat? Fatemur, non deesse etiam inter egregios Musicos,
 B qui

qui hoc factum esse credant, ex Græcorum saltim
 jactantiâ ortum habuisse, & parte tenus ad famam,
 quæ vires acquirit eundo, nihilque tacere didicit,
 referendum esse. Sunt etiam, qui hæc talia, non
 Græcorum jactantiæ impurant, & mendaciis, sed
 in illius ætatis homines referunt, quos adeo stu-
 pidos & rudes fuisse ajunt, ut quicquid audirent,
 & viderent, mirarentur, undè etiam à quâlicun-
 que melodiâ facillè quo velles, moveri potuisse, ex-
 stimant, atque idcirco negant Græcos ita præstan-
 tes in Musicâ fuisse, quales vulgo existimantur. Im-
 primis quidem fateor, Græciam esse fabularum fon-
 tem, & quasi Oceanum; fateor etiam, multos har-
 moniæ effectus minores esse potuisse, quam vul-
 go jactantur, videmus enim temporis successu, res
 quæ narrantur, plurimum amplificari. Nihilomi-
 nus tamen, sicut certum est, easdem res interdum
 etiam minui; ita nec incertum, inter Græcos, præ-
 stantes admodum tibicines, fidicines, & citharæ-
 dos, inventos esse, qui ita psallerent, ut homines
 ad hoc aut illud pathema commovere possent,
 sive melioribus quam nunc, sive deterioribus instru-
 mentis uterentur. Rudes autem & ignaros fuisse,
 videtur incredibile, cum omnes contra ad unum
 fermè contendant, omnium artium, & scientia-
 rum naturalium fuisse peritissimos. Enimverò quis
 Apelle pictor excellentior? Ptolomæo quis major
 Astro-

Astronomus? Apollonio Geometra præstantior? quisque Archimede mechanicus admirabilior unquam apparuit? Vis viros Eloquentiæ, laude insignes? apud prophanos Demosthenem; apud sacros Crysofostomum obsecrò contemplare. Neque Musicam excipere potes, vel existimare, non ita eos concentuum, ut aliarum rerum scientia, valuisse, quandoquidem harmonia nihil fovet præter id, quod à Rhetoricâ, Physicâ, Arithmeticâ, Gometrica, atque harmonicâ proportionem mutuò sumit, adeò ut is juxta Platonem *de legibus* Musicus præstantissimus haberi debeat, qui has disciplinas, cum proportionibus & numeris sonoris feliciter atque perscitè conjunxerit; quantos vero progressus in Philosophiâ, quantos in harmoniâ, atque proportionibus omnigenis, Græci fecerint, Aristotelis, Ptolomæi, & cæterorum Virorum incomparabilium opera admiranda, hucusquæ testantur; an ideo fabulosam mentionem existimabimus τὴν ἀρμολίαν, si jam non possimus eam simpliciter canere, κατὰ δίεσιν ἢ τεσσάρων ἢ πέντε ἢ ἑξατάτων, vel ἐναρτίως ἢ πέντε τὸ ὀξύ? Omitto, quod Aristides asserat, se tuo tempore cecinisse harmoniam puram. At sive harmoniâ simpliciter usi fuerint, sive non, certum tamen est, eos egregie cecinisse, & saltem cum ditono, quasdam chordas enharmonicas aliquando conjunxisse.

Placet verò Musicæ Græcæ vim, ex optimis auctoribus, Platone & Aristotele probare. Itaque ille

ait lib 7. de legibus: *Omnem Musica rationem in numeris & modulis sitam*, esse morum imitationem *βελγίωνων καὶ χειρόνων ἀνθρώπων* fusè docet 3. de Republ: Melodiam Reipublicæ custodi necessariam esse, ut mores suos informet, eam in animum efficacitè immanare, atq̄ in eo varios affectus ciere, quum *λόγῳ ἁρμονία & ῥυθμῷ* constet, quamvis ibidem rectè *μαλακὰς τε καὶ συμπολικὰς τῶν ἁρμονιῶν* rejiciat, quales esse putat Jonicas & Lydias, quas *χαλαρὰς* (effœminatas) appellat, ne videlicet Civitatis custodes effœminati evadant. Idem paulo inferius de Rythmo docet, qui cum pariter ad Musicam accedere debeat, idem de eâ asserere censendus est.

Arist. 8. Polit. c. 5, de Musicâ fusè disquirens, & num aliquâ qualitate, quæ ad mores pertineat, per eam afficiamur; ita ipse responder: affici cum illa, tum Conventus Olympici declarant, quibus animos constat in furorem rapi. *furor autem affectio est morum, qui animam attingunt.* At vero in ipsis cantibus, subjicit, *ἐστὶ μιμηματὰ τῶν ἡθῶν, καὶ τῶν ἐστὶ Φανερόν*, idque adeo verum esse dicit, ut etiam credat ipsam modulationem sine sermone, mores præ se ferre. Voces autem, mores ipsos referre dicuntur, à quibus exeunt, unde cum à turpibus & lascivis cantilenæ audiuntur, illorum procacitatem & levitatem referunt, si vero à virtute præditis procedant temperantia, castitas, & ipsa virtus, in voce relucere videtur.

MOMENTUM TERTIUM,

NE vero, quisquam miretur, vim illam Musicæ antiquæ nobis ereptam esse, vel existimet, ea falsa & fictitia esse, quæ de illius virtute diximus, id deinceps cantum fiet, ubi in specie etiam dabimus, quanta sit vis Musicæ in Rhetoricâ. Sed quid audio? posse quidem id concedi suo modo, quod Musica tantam vim habeat; quomodo autem morbos curare queat? quomodo etiam Dæmonas expellere? cujus exemplum præstitit Rex David, ludens coram Saule, id vero majus esse, quam ut per solam ὁμοφωνίαν atque συμφωνίαν fieri possit: sed sit majus, eo tamen etiam concentus harmonicus non parum conferre potest, quæ naturæ passiones levandas, per varios sonos. Nam Musica Davidis, nullis licet adjuncta in specie Cælestibus influentiis, duobus Saulem modis sedare potuit. Primo, spiritus, fumosque cerebri Saulis ita movendo, calefaciendo, atque attenuando, ut succum melancholicum dissipaverint. Secundo, ubi spiritus illi, melancholicum succum relinquerunt, non potuit savire, donec redirent, quia ex le terrestris est, & velut actione destitutus, nisi spiritus vitales atque animales illum moverint, atque huc illucque traduxerint. Quis scit, num non Davidis Musica, proportionem aliquam exhibuerit, quæ cerebri temperamento, vel spiritibus ei accommodis

modis ita corresponderit, ut cerebrum alteratum & dissonans in concentum redegerit? ut ut autem sint ista, illud nihilominus pro certo habemus, Davidis devotam cantilenam, quam ore pronuntiavit, dum eandem cithara referebat (accedente benedictione divina) hic utramque paginam fecisse. Equidem quia DEUS psallenti Davidi, peculiari suâ benedictione, voluit adesse, dans verbis vim & energiam, lyræ cū sono Dæmonē expellere potuisse, mihi persvadeo; rebus enim corporeis sæpè DEUS utitur, ut qui spiritus suum imperium detrectarunt, ab infimis creaturis corporeis patiantur. Quin imo Davidis intentio, & Saulis attentio, non parum juvare potuit, præsertim si David, (quod extra dubium est) ore cecinerit. Huc facit quod Aristid: l. 2. rectè advertit; *Muscam esse veluti medicinam*; Nam, quemadmodum unum idemque medicamentum, licet ad simile morbi genus, pluribus corporibus admotum, non similiter operatur, sed in quibusdam velocius, in quibusdam tardius, ita melos hunc magis quam illum excitat. Hinc fit ut egregii Musici, per intervalla & Rythmum, quæ duo, ad animi pathemata commovenda imprimis requiruntur, quaslibet passiones commovere valeant, dum modo sciant, cujus quisque sit temperamenti, & quos motus ejus passio commota, quosque pulsus obtineat. Concludere etiam possumus è Davidis Exemplo, o-
dium

dium Musici plurimum impedire, ne te commoveat, quid enim tibi profit, quem odio habueris? si quid gratum cecinerit, videbitur tamen tibi in gratissimum, quapropter Saulem sibi infensum David placare non æque potuisset, tametsi non minus pulchrè caneret, neque minori furoris sedandi desiderio teneretur. Musicus igitur, auditorum benivolentiam instar Rhetoris & Oratoris sibi conciliare, se in eorum amicitiam insinuare, temperamentum & ingenium, atque affectus animi sibi nota facere debet, si nobilem effectum producere velit, vel saltim cavere debet, ne odio habeatur; Quemadmodum Rhetor, vice versa se componere debet, ad morem Musici; qui ista omnia probè norit, & ad praxin producere potest. Adeo hæ disciplinæ se mutuo respiciunt, ut una sine altera vix esse, aut benè esse, possit, quod nunc in sequentibus in specie dabimus.

M O M E N T U M Q V A R T U M .

Dixi Musicen & Rhetoricen sic se mutuo respicere, ut nemo facile dici possit bonus Rhetor atque orator, nisi etiam quadantenus peritus sit artis Musicæ; hinc tantum jam antiquis temporibus, non studii modo, sed etiam venerationis mutuæ, utrisq; intercessit, ut iidem Musici, & vates, & sapientes judicentur, parique cum Philosophis
in

in honore haberentur, videatur Commentarius Joh: Meursii ad Lycosfrontem. Quippe Musica nomine, omnem disciplinam complectebantur, nam qui Musici erant, cum svavibus illis modis, rerum omnium peritiam conjungebant, undè etiam didymus in odyss: Homeri, cantorem accipit pro Philosopho, conf: Cic: de Orat: Mitram alios, certè Timagenes, quem Suidas scribit fuisse historicum, & Rhetorem Mulesium, auctor est omnium in Literis studiorum, antiquissimum Musicen extitisse. Atque clarosapientiâ viros, nemo dubitaverit, studiosos etiam fuisse Musices; Pythagoras enim, & eum seqvuti, res omnes, ad numeros & Musicam retulerunt, nixi acceptâ sine dubio antiquitus opinione quâ ferebant, mundum ipsum eâ ratione esse compositum, quam postea sit lyra imitata; Quemadmodum enim idem intelligebat Pythagoras etiam de Sphæris Cælestibus, quarum supremam accuratissimum sonum efficere scripsit, infimam vero, gravissimum. Quid de Philosophis loquor, quorum non postremus Socrates, jam senex institui lyra, non erubescbat, Duces maximos, & fidibus, & tibiis tecinisse scribit, Quintil. Non itaque frustra Plato civili viro, quem πολιτικὸν vocat, & cuique qui haberi vult literatus, necessariam esse Musicen credidit. Demum, in proverbium apud græcos abiit, *Indoctrinos à Musis & Gratiis abesse.* Verum quid boni ex eâ, propriè & speciatim, petat futurus Orator, id in sequentibus cognoscendum damus. CA.

CAPUT TERTIUM.

Characteres & stilos, ad Musicam rationem examinans.

MOMENTUM PRIMUM.

U itaque stemus promissis, atque adeo isti quam nobis præscriptimus viæ pressè insistamus, prænotamus, Characterem stili, non uno se habere, nec posse, neve debere, modo, quin potius pro triplici Materiæ natura sit, vel humilis, vel mediocris, vel grandis. Dum autem hæc dicendi genera inter se miscentur (ut Keckermannus inquit) sicut Musici tonos miscent, mixtus adpellari solet. Ergo in quolibet Characterè consideranda sunt *res, verba, & Compositio*, quemadmodum in Musicâ paritem ad modum, considerandæ veniunt, *Claves, voces, Cantus, mutationes, figura, signa, Proportiones, Toni seu modi*; de quibus suo loco. Monent Rhetores in re grandi, magnificè & gravitèr procedendum esse; ut si verba de *DEO* facienda sint, & rebus Divinis, de *REGE* & Republicâ, de fulmine ac terræ motu &c.

Sed causam tenuem potissimum decere genus humile, sicut mediocri convenit genus temperatum. Dictionis enim Character ex Materialium diversitate dependet, quæ cum multis modis variet, sive Musicen, sive Rhetoricen, spectes, in priori pulsationis, seu Cantus & harmoniæ, in posteriori stili variationem fundat; Etenim verum omni parte illud Vossii: *Quemadmodum alius ornatus principi est conveniens, alius privato, aliud schema militem, aliud mercatorem, aliud agricolam, aliud Philosophum decet, ita neque omnis materia eodem tractanda est modo.* Quæ omnia, in se licet clara, mox ulterius diducemus, quò manifestum fiat, quid quantumque commodi, Rhetor, sive futurus Orator, ex peritia artis Musicæ habeat, ut exinde videri possit, & quomodo Musicus se gerere debeat, artis suæ ut vim exerat, & item Rhetor, quò ad modum periti Musici, arte suâ, animos hominum in diversa flectere queat.

Primum ideo, quod ad perfectam vim Musicæ restituendam, Musicus observare debet, post bonam inventionem & dispositionem, ad ipsas dictiones attinet, quæ dum canuntur, optimè pronuntiari debent, ita ut ab audientibus quos movere cupit, distinctè percipiantur. *Non enim in puero, quem in hoc instituimus genere, inquit Quintil; aut vocis exilitate frangi volo, aut similiter tremere, nec vitia ebrietatis effingat, nec servili vermisitate imbuatur, nec amoris, avaritiæ, metus*
di-

dicat affectum, nam frequens imitatio transit in mores. Quod autem pronuntiatio, maximam vim habeat, tam in Musicâ, quam Oratoriâ, patet ex eo, quod eadem verba inutata pronuntiatione, indicent, asseverent, exprobrent, indignentur, interrogent, irrideant, elevent, & in iisdem nullam gratiam quandoq; virtus habeat, quin potius ipsa vitia delectent. Unde rebus ipsis pronuntiatio est conformanda. Enimverò sine pronuntiatione seria in Eloquentiâ, & pulsatione seu cantione in Musicâ efficaci & accommodata rebus, tempori, personæ, friget inventio, corpet dispositio, langvescit univèrsus elocutionis ardor: quamobrem benè Quint; id intellexit, cum scriberet: *Infantes actionis dignitate eloquentiæ saepe frustum tulerunt; & disertis, deformitate agendi, multi infantes putati sunt.* si enim rem rectè examinamus, deprehendemus omnes animi motus per hæc tria *sonum, agitationem, & gestum* se explicare. Voces ut chordæ, sunt intentæ ad quemque tactum recipiendum, acutum, gravem, citum, tardum, magnum, parvum, mediocrem: Hinc plura genera sonorum diffunduntur; lenis, asper, contractus, amplus, flexus, tractus, scissus, inflatus. Debet etiam Eloquentiæ Candidatus, non ut iners Musicus, eadem chorda semper oberrare, sed varianti voce, ita ut probus Musicus & Cantor, gratiam & gloriam aucupari. *Iracundius fulmen*, sonum postulat acutum,

incitatum, crebrò incidentem. *Miseratio* vero & *maeror*, flexilem, interruptum & flebilem. At *metus*, demissum, hæsitantem, abjectum. *Voluptas* autem, effusum, blandum, hilarem, ac remissum amat; observanda igitur sunt hæc momenta. 1. *Quantitas* vocum: fugiet languidum murmur; inconditam vociferationem, concitatam volubilitatem, effœminatam tarditatem, & servabit ubiqve sonum clarum & moderatum. 2. *Qualitas* vocum, id suo jure postulat, ut sonus sit emendatus, non peregrinâ rusticitate turgidus. Sit *dulcis*, *clarus*, *expeditus*; non inarticulatus, obscurus, implicitus, & fractus. Sit *variabilis*; nunc sedatus, nunc plenus, nunc virilior, non præpingvis, non unisonus, non intermissione effusus, & sine mutatione contentus. Scilicet, vox sequatur animæ & naturæ ductum, ad rerum quæ proferuntur genium prorsus accommodata. 3. *Temperantia vocis in verbis singulis quæ vult*: ut verba pondere ac numero gravia, tardius pronuntientur; leviora autem & numero breviora, citius & mollius: ut propria & tropica, acutæ *Ironiæ*, illustres *Metaphoræ*, consimiles efficaci excellentiâ splendentes formulæ, erectâ & sonanti locutione proferantur: Ut figuræ dictionum, *anaphora*, *Epistrophe*, *Epanalepsis*, delicatâ motâ modulatione, & concinnâ auribus gratia, dicantur. *Temperantia vocis circa expressionem affectuum*, hoc efflagitat, ut sonus sit in rebus

rebus lætis, alacris, jucundus, tripudians; *In tristibus*, calamitosus, querulus, plangens; *In dolore*, lugubris, squalens, imò pressu obductus; *In voluptate tener*, saltans, hilaris; *In irâ*, atrox, asper, vacillans; *In verecundiâ*, contractus, pudibundus, hæsitans; *In blandiendo, fatendo, rogando*, lenis, candidus, submissior; *In suadendo, pollicendo*, fortis, gravis, constans; *In consolando*, cautus, modicè inflexus, victoriosus; *In laudando*, lætus, magnificus, pomposus; *In contentione*, volubilis, pugnans. Cæteri *admirantium, interrogantium, ridentium moduli*, suas habent peculiare voces. 5. *Temperatio vocis*, respectu *partium orationis*, hæc sequitur Præcepta. In *exordio*, est submissa, modesta, affabilis. In *propositione*, sonora, explicata, & altior. In *narratione*, aperta, simplex, dilucida. In *confirmatione*, agilis, acris, instans, temperata. In *contentione*, multiplex, bellatoria, alacris. In *Epilogo*, inflexa, excitata, variis distincta aculeis.

Secundum, quod requiritur, quemadmodum in perfecto Musico, sic etiam in Oratore, est, ut auscultatores non solum distinctè audiant, sed & verborum proprietatem, probè intelligant. Verborum namque intellectus, velut dictonum ac versuum anima est, cætera omnia informem materiem existimaveris, si intellectus abstuerit, quâ enim ratione quæso, animi tui conceptum in auditorum animos transferre velis, si quod profers ad per-
den-

dendum, non intelligant: ut autem is, qui Literas amico scriberet, se ridiculum exhiberet, si ei græcè scriberet, qui solum peritus esset germanicæ, vel lingvæ gallicæ, quid nisi stultus haberetur, cum sic literæ à scopo, ad quem collineare debebant, nimirum, ut scribentis exprimant mentem, omninò aberrarent; Ita qui loquitur, vel canit, ut animos auditorum, commoveat, & quo volet agat, vel ab irâ & indignatione ad temperantiam, lenitatem, atque modestiam, reducat, si græcâ vel hebræâ lingvâ coram Gallo uteretur, qui solum gallicè sciret, is procul dubio deridendus.

Tertium quod sequitur requisitum, Musici seu Canentes, ad perfectam vim Musicæ restituendam, diligentèr observare debent, quod est metrum & dictionum quantitas, seu numerus. Cui jungent semper aptam & concinnam convenientiam atque modulationem, in vocis productione, & proportionem numerosa, & per participationem in debita corporis conformatione, nam quando gestu optimo, Musicus atque Orator movetur, in ejus corpore dicitur esse numerus. Ita idem etiam ad perfectam vim Eloquentiæ, futurus Rhetor atque Orator observabit. Numeros Musica duplices habet, in vocibus & in corpore, utriusque enim rei, aptus quidam modus desideratur. Vocis rationem Aristoxenus Musicus dividit, in *ῥυθμὸς* & *μέλος ἁμεμέτρον*, quorum alterum,

modulatione, alterum, canore ac sonis constat; hæc omnia Oratori itidem necessaria, quorum unum, nempe habitus corporis, ad gestum numeri, alterum (Rhythmus) ad collocationem verborum, tertium, utpotè μέλος, ad flexus vocis, qui sunt in agendo quoque plurimi, pertinet. Nisi fortè in carminibus tantum & in canticis exigitur structura quædam, & inoffensa copulatio vocum, in agendo supervacua est, aut non compositio & sonus, in Oratione quoque variè pro rerum modo adhibetur, sicut in Musicâ. Nam & voce, & modulatione, grandia elatè, jucunda dulciter, moderata lenitè canit, totâque arte consentit, cum eorum, quæ dicuntur affectibus. Atque in *orando* quoque intentio vocis, remissio, flexus, pertinet, ad movendos audientium affectus: Aliaque & collocationis & vocis modulatione, concitationem judicum, alia misericordiam perimus, cum etiam *organis*, quibus sermo exprimi non potest, affici animos in diversum habitum sentiamus, corporis quoque decens & aptus motus, qui dicitur ἐρεθισία, est necessarius, sive *capitis* fuerit, sive *digitorum & manuum*, aut etiam ipsorum *pedum*, quibus ad vivum exprimant, quæ profertur, ut sic ipsâ voce & motu, rem ipsam propemodum oculis subjiciant, ut id svadeatur, quod verbis complexi fuerint.

MOMENTUM SECUNDUM.

Quartò, ut Musicus ex calculo omnium, optimas voces, & apta Instrumenta eligere debet, & qui canunt, vel ludunt, peritissimi, atque adeò exercitatissimi esse debent in arte suâ; Pari ratione Rhetor, si propositum sibi finem obrinere cupit, h. e. si dicere ad persuadendum adpositè velit, de delectu verborum sollicitus esse debet. Rhetor enim ex Cornelii Taciti mente: *sicut locuples & laudatus Paterfamilias sit*, oportet, non qui eo tantum regatur tecto, quod imbrem & ventum arceat, sed etiam, quod visum & oculos delectet. Non eâ solum instructus supellectile, quæ necessariis usibus sufficiat, sed sit in apparatu ejus, & aurum & gemmæ, ut sumere in manus, & aspicere sæpè liceat. Quædam verò procùl arceantur, ut jam obliterata & olentia, nullum sit verbum velut rubigine infectum, nulli census tardâ & inertî structura in morem annalium componantur, fugiat fœdam & insullam scurrilitatem, variet compositionem, nec omnes clausulas, uno & eodem modo terminet.

MOMENTUM TERTIUM.

Quintò, sicut peritus Musicus id curat, ut ea canantur, quibus auditores affici possint, & attententi reddantur, ad ea, quæ canuntur, atque adeò

deò cantilenã, illorum moribus, humoribus, tempera-
 mentisq̃, & ufui accommodet, quos excitare vult. Sic
 virtus Rhetoris est in iis, quos comovendos susceperit,
 notare discrimina ingeniorum, & quo quemque na-
 tura ferat, maximè scire. Nam est in hoc incredibi-
 lis quædam varietas, nec pauciores animorum penè,
 quam corporum formæ. Utile deinde plerisq̃ visum
 est, ita quemque instituire, ut propria naturæ bona,
 doctrina tenerent, ut eò quò tenderent ingenio potissi-
 mum, juvarentur: Vel ut quis Palæstræ peritus, dum
 pleni pueris gymnasium ingreditur, primò singulorū
 curā omni corpus, animumq̃ explorat, cui quisque
 certamini sit præparandus, ita Præceptorem Elo-
 quentiæ decet, cum sagacitè fuerit intuitus, quo
 ingenio quisq̃ sit, similiter se commodare omnibus
 & singulis, ut in eo, quo quisque eminet, provehatur,
 quo & adjuncta curâ magis natura evalescat, & ea
 in quæ natus videtur institutio reddat faciliora.
 Verum ei qui foro destinatur, non in unam aliamq̃
 partem, sed in omnia, quæ sunt ejus operis, ela-
 borandum est, non enim satis est dicere pressè tan-
 tum, aut subtilitèr, aut asperè: non magis quam
 Phonsco (vocalitatis Magistro) acutis tantum, aut
 medijs, aut gravibus sonis, aut horum etiam par-
 ticulis excellere: nam sicut cithara, ita oratio per-
 fecta non est, nisi ab imo ad summum omnibus
 intenta nervis consentiat.

D

MO-

MOMENTUM QUARTUM.

Sextò, si stylo vis perfectò suo vigore constabit, é re est, ut certis præscriptis ad Musicam pertinentibus, uratur. Athan: Kirckerus sic de hoc negotio: *Stylus, impressus vel expressus est; stilus impressus,* dependet ab hominibus, quoad eorum naturalem complexionè; *Expressus* verò, est certa ratio scribendi, accommodata ad Compositionem. Hic habet 8. genera 1. ille qui in templo adhibetur in hymnis, gradualibus, & Antiphonis & dicitur *Ecclesiasticus*; qui est *ligatus* vel *solutus*; prior ad cantum chorallem seu firmum spectat, posterior in Componistæ voluntate seu beneplacito est. 2. est *Canonicus*. 3. *Motæticus*. 4. *Phantasticus*. 5. *Madrigalescus*. 6. *Melismaticus*. 7. *Hyporchematicus*. 8. *Symphoniacus*. 9. *Recitativus*. Inter hos etiam, locum, suo titulo, vendicat sibi *Tabulatura* nostra antiquissima, & *Bassus Generalis*, quem *Continuum* appellamus, quibus sanè progressu temporis, accessit propolitio & elaboratio tanta, ut non solum existeret svavissima excellentia, sed & excellentissima svavitas. Hinc tot monetæ, tot melodiæ Christianæ; tot Cælestes harmoniæ, madrigalia Sacra, concentus Ecclesiastici, Cymbala Sacra, Symphoniæ sacræ, opera melica, & symphoniaci circi, laudè DEI uno concentu resonant. Itâ adhuc hodiè fit in Europâ: *Itali* alium stilum usurpant; *Germani* alium, imò & *Angli* ab illorum stilo longè distant, de qua re Kirckerus
 vicil-

vicissim : Die Italiäner haben einen andern Stimm als die Teutschen / diese als die Franzosen / diese als die Spanier / ja die Engländer / haben auch einen ganz fränden Stimm : Jeder richtet sich nach dem natürlichen Temperament und des Lands Gewonheit. Die Italiäner hassen an den Teutschen ihre morosische Gravität / so sie in ihrem Stylo sehen lassen : An den Franzosen die gar zu vielfältige Terzismos und Erzitterung der Stimmen in den Harmonischen Clauseln / &c. An den Spaniern den angenommenen Pracht und Stolz : Dargegen diese strafen an den Italiänern die unannehmliche Wiederholung der Trillen / dardurch / sonderlich wan sie undiscret gemacht worden / alle Zierd der Harmony benoüthen wird / komt hin zu das ungereimte Capriziren der Stimmen / da mehr Gelächter als affectus bewogen werden / nach dem Spruchwort : *Itali caprisant : Hispani latrant : Germani boant : cantant Galli.*

MOMENTUM QUINTUM,

Multa sunt præterea, quæ tam Rhetorem quam Musicum juvare possunt, si scilicet Medicinæ, & Philosophiæ, Historiæ, Chronologiæ, Geographiæ, & totius denique Cosmographiæ quadantenus peritus sit, proderit & Astronomia, & tummoperè quidem Theologia, moralis præsertim, ex omni parte necessaria, non solum, ut doctus sit uterque (scilicet & Musicus & Rhetor) sed etiam ut virtute-

tute prædicus, & DEUM optimum, maximumque
 toto corde diligit; Sciatque DIVINI NUMINIS
 gloriam, laudesq; in æternum decantandas, & Rhe-
 tor sive Orator, comto sermone cunctos, ad ejusdem
 sanctissimi NOMINIS gloriam atque Majestatem cele-
 brandam, provocet, atque illius dilectionem in au-
 ditorum corda pro virili insinuet: juxta Basilium
 magnum in Psalm: 29. *Psalmus est oratio Musica, quando
 Concinnè juxta rationes metricas ad instrumentum pulsa-
 tur. Hymnus est canticum, laudes DEI complectens: Ode
 est vox concinna ad numeros edita absq; instrumenti concentu.*
 Ut ità unice DEI gloria Musicæ, non minus quam
 Eloquentiæ, & omnium denique scientiarum sco-
 pus nobis existat, faxit DEUS noster qui solus di-
 gnus, in cujus laudibus concinendis & extollen-
 dis, omnes, vitam, Spiritum, affectum totum, ipsam
 denique æternitatem, impendant.

DEO,

REGI SECULORUM,

Immortali,

Invisibili,

Soli sapienti,

Soli potenti,

Honor, gloria,

In secula seculorum,

AMEN.

Högtåhrade Her Bror.

Ag skattar mig helt säll/ at iag/ min Bror/ får
fägna/

Mitt sinne der utaf/ att man den dagen seer
På hwilken dygden sielf Ehr ungdoms währ
nu geer/

Den prijs Ehr lärda Wärel/ sig skäligt kan tillägna;

J samma Lärdoms Prof och så i liuset gifwit
Och der i konstigt spehl med konstigt tahl jämfört.
Ty hur' Arion och Amphion hafwa rört
Bå gryn och stumme ting/ der om är nogsam skrifwit.

Men hwem i zjrligt thal haar wißt sitt Måsters tycke?
Det hafwer Cicero sielf burit witne om
I sine skrifter och för dem ett låf bekom/
Som ewigt wara lähr/ och wunnit bästa tycke.

Nu utom det att of Ehr lärda Arbeet wißar
Hwad lijtheet bägges konst/ samt hwadför wärkan the
å ömsa siidor haa och åth hwarannan gee/
Så till alt öfwerflöd alt detta i Ehr lyser.

Ty i the förres konst är J ey mindre färdig/
An i den senares Ehr wittra snille röns/
Ty Pindi tåcka folk Ehr derför ger till löns
Det som Ehr stora slijt/ i sådant måhl är wärdig.

J. BORG.

Etant la nature d'un' amitié véritable de se rejouir
 du progrès & de la fortune de ses amis, je ne puis
 qu'avec une tres-juste raison témoigner l'extreme joye
 que je prends, *Monsieur*, de vôtre heureux succez dans
 des belles études, dont en peu de jours vous donnerez au
 monde une marque tres solide, en comparant tres do-
 ctement *l'Eloquence* avec *La Musique*; & meme, je me
 rejouis de vôtre avancement, mais encore plus d'avoir
 trouvé une si agreable & si belle occasion de vous
 témoigner ma joye. Et si je ne le faisois pas, je ferois tort a vos
 merites, n' étant rien plus juste que de vous louer, a qui la
 vertu véritable & l'habitation de toutes les belles sciences
 se trouvent si heureusement rencontrées, c'est pourquoy
 je veux esperer que tous les admirateurs des études
 vous donneront des louanges que vous vous avez ac-
 quité en scavant, dans ce beau ouvrage. Au reste, je
 vous souhaite en vôtre propos honeste toute sorte
 de felicité & de prosperité, & que vous joueriez tel-
 lement icy avec *L'Eloquante Musique*, qu' enfin vous
 puissiez jouer sans cesse sur des Instrumens angelique
 dans L' assembleé heureuse des Thriumphans au ciel;
 ce qu' est un voeu plus du coeur que de bouche, pendant
 que je demeure tres-sincerement.

MONSIEUR

vôtre

D' Abo le 2.

De ce mois

L' An 1703.

Tres-obéissant & Tres-
 fidele serviteur
 PIERRE HELDINGH.

RHETOR MUSICE,

FRATER Dilectissime.

Scandere difficile est virtutis pulpita vera.
Illius in summo at vertice tuta quies.

Mandere jucundum est, nucleum succoque potiri,
Frangere sed rigidam res operosa nucem;
Quam sit amicum inter *Citharadam & Rhetora*
foedus,

Hæc tua mi Frater, charta modesta docet.
Te manet is fructus, quem docta modestia spon-
det,

Te laus certa manet: vive valeque diu!

AND. PREUTZ.

